

Asia: VN/34692/2024

Lausuntopyyntö toimeentulotuen kokonaisuudistuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Velvoitteeseen ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi, velvoitteeseen hakea ensisijaista etuutta ja perusosan alentamiseen liittyvä lausuntopalaute:

-

Perusosan suuruuteen liittyvä lausuntopalaute:

-

Tiedon saamiseen ja luovuttamiseen liittyvä lausuntopalaute:

-

Kunnan rahoitusosuuden lisäämiseen liittyvä lausuntopalaute:

-

Asumismenojen tarkentamiseen liittyvä lausuntopalaute:

-

Vaikutusten arviointiin liittyvä lausuntopalaute:

-

Muu lausuntopalaute:

Sosiaali- ja terveysministeriölle

ASIA: LAUSUNTO TOIMEENTULOTUEN KOKONAISUUDISTUKSESTA

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry kiittää mahdollisuudesta lausua sosiaali- ja terveysministeriölle toimeentulotuen kokonaisuudistuksesta, ja lausuu pyydettyinä kunnioittaen seuraavaa.

Lausunnonantajasta

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry on yleishyödyllisten ja omakustannusperusteella toimivien vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöjen toimialajärjestö, joka toimii jäsentensä edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistyöjärjestönä. KOVAn jäsenet omistavat normaaleja vuokra-asuntoja, erityisryhmien vuokra-asuntoja tai asumisoikeusasuntoja.

KOVAlla on 135 jäsenyhteisöä. Niiden pysyvässä omistuksessa on yhteensä yli 335 000 vuokra- ja asumisoikeusasuntoa, joissa asuu yli 500 000 henkilöä. KOVAn jäsenet toimivat noin 150 kunnassa. KOVAn jäsenet omistavat noin 85 prosenttia rajoituksenalaisista normaaleista valtion tuella rakennetuista vuokra-asunnoista, noin 70 prosenttia kaikista rajoituksenalaista valtion tuella rakennetuista vuokra-asunnoista ja noin 85 prosenttia asumisoikeusasunnoista Suomessa. KOVAn jäsenet aloittavat vuonna 2025 yhteensä noin 4 800 kohtuuhintaisen vuokra- ja asumisoikeusasunnon rakennuttamisen.

KOVA edustaa pitkäjänteisiä, pysyviä ja turvallisia vuokra- ja asumisoikeusasuntojen omistajia ja vuokranantajia. KOVA kehittää vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöjen toimintaedellytyksiä tekemällä vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöille Suomen parasta edunvalvontaa. KOVAn jäsenistö toimii siten, että pienituloisillakin ihmisillä on varaa laadukkaaseen ja kohtuuhintaiseen asumiseen.

Yleiset kommentit

Lakiluonnoksella on tarkoitus toteuttaa toimeentulotuen kokonaisuudistus. Esitysluonnoksen mukaan toimeentulotuen hakijalle säädettäisiin aiempaa vahvemmin velvoite hakea ensisijaiset etuudet. KOVA pitää ehdotusta periaatteessa kannatettavana, koska toimeentulotuen tulisi olla viimesijainen ja väliaikainen etuus. Toimeentulotuki on myös byrokraattinen ja jäykkä tukimuoto, jonka ehtoja on jo tällä hallituskaudella tiukennettu ja tasoa leikattu.

Ehdotuksen mukaan, jos henkilö ei hae ensisijaisia etuuksia, tai ilmoittaudu kokoaikatyötä hakevaksi työnhakijaksi työvoimaviranomaiseen, voidaan toimeentulotuen perusosan suuruutta alentaa 50 prosenttia. KOVA huomauttaa, että seuraus on tuensaajalle merkittävä. KOVA pitää erittäin tärkeänä, että etuuksien hakemiseen tulisi olla tarvittaessa saatavilla apua ja palveluita. Kaikilla ei ole omasta elämäntilanteestaan johtuen tarvittavia voimavaroja ja toimintakykyä oikean tuen hakemiseen tai tukien ehtojen ymmärtämiseen.

Esitysluonnoksen mukaan toimeentulotuen perusosaa leikattaisiin. Lisäksi poistettaisiin yli 18-vuotiailta ansiotulovähennys, jonka suuruus on voimassa olevassa laissa 150 euroa kuukaudessa. Myös vähäisiksi katsottavat muut tulot ja avustukset otettaisiin jatkossa huomioon täysimääräisesti muiden kuin alle 18-vuotiaiden osalta. KOVA huomauttaa, että toimeentulotuen tasoa on jo leikattu ja ehtoja tiukennettu tällä hallituskaudella. Myös muihin sosiaaliturvaetuuksiin on tehty leikkauksia.

KOVA katsoo, että leikkauksilla ja ehtojen tiukennuksilla ei todennäköisesti tueta henkilön ohjautumista työhön tai hakemaan ensisijaisia etuuksia. Ehdotukset perustuvat oletukselle henkilön toimintakyvystä, mutta jos toimintakyvyssä on haasteita, voi omaa tilannetta olla vaikea parantaa tai saada haettua oikeaa tukea.

KOVA on huolissaan esitysluonnoksen vaikutuksista. Tukien leikkaaminen ja niiden epääminen voivat johtaa syrjäytymiseen ja entistä pahempiin niin taloudellisiin kuin muihin elämänhallinnan vaikeuksiin. Myös asunnottomuus voi tällaisessa tilanteessa uhata. KOVA pitää selvänä, että tällöin yhteiskunnan muu palvelujärjestelmä joutuu vastaamaan tilanteeseen. Jos toimeentulotuesta ja muista sosiaaliturvaetuuksista saadaankin säästöjä, voivat yhteiskunnan kustannukset muilla sektoreilla, esimerkiksi sosiaali- ja terveyshuollossa, kasvaa.

Ehdotuksen mukaan tilanteissa, joissa toimeentulotuen hakijan asunnon vuokravakuus on maksettu perustoimeentulotuesta, toimeentulotuen osuus asunnon vuokrasta maksettaisiin suoraan vuokranantajalle. KOVA pitää ehdotusta kannatettava asumisen turvaamisen näkökulmasta. KOVA pitää tärkeänä ihmisen itsenäisen toimintakyvyn vahvistamista ja siihen kannustamista. Koska asumisen rooli yksilön pärjäämisen kannalta on merkittävä, KOVA pitää asunnon pysyvyyden varmistamista niin tärkeänä, että toimeentulotuen maksaminen suoraan vuokranantajalle on perusteltua. KOVA muistuttaa, että vuokranmaksun laiminlyönti ja vuokravelat voivat johtaa hädään ja asunnottomuuteen, mikä pahentaa yksilön tilannetta. KOVA pitää häätöjen ja asunnottomuuden ennaltaehkäisyä erittäin tärkeänä. Tästä syystä KOVA pitää perusteltuna turvata asumista maksamalla toimeentulotuki suoraan vuokranantajalle tilanteessa, jossa asunnon vuokravakuus on maksettu vuokranantajalle.

Helsingissä 23.6.2025,

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry

Jouni Parkkonen

Toimitusjohtaja

Lisätietoja: Lakiasiainpäälikkö Vilma Pihlaja, puh. 050 472 9430, vilma.pihlaja@kovary.fi

Parkkonen Jouni

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry